

Говор првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића у Хелсинкију на неформалном састанку министара спољних послова држава чланица ЕУ и „партнера са ЗБ“ и Турске који је одржан у организацији високе представнице за спољну и безбедносну политику ЕУ Федерике Могерини и финског председавања ЕУ:

„Поштована госпођо Могерини,
Поштовани министре Хаависто,
Уважене колеге,

Придружујем се похвалама домаћину, посебно министру Хаависту, на срдечној добродошлицы и одличној организацији овог скупа неубичајеног формата.

Сви знате да пуноправно чланство у Европској унији представља кључни спољнополитички приоритет Србије. Поред Србије, читавом региону јесте место у ЕУ и без укључивања Западног Балкана, заједнички економски и политички простор на европском континенту неће бити потпун. Јасну поруку управо на овим линијама је недавно послала и немачка канцеларка Меркел. У том смислу је од значаја да питање проширења остане високо на агенди ЕУ и новог састава европских институција.

Става смо да је овај састанак увек корисна прилика за размену мишљења између чланица ЕУ и кандидата за чланство у ЕУ.

Оно што нам међутим није јасно, јесте зашто је уобичајени формат за ове састанке овог пута промењен. Ако је досадашња пракса била да се ови састанци одржавају у формату министара спољних послова држава чланица ЕУ и кандидата за чланство у ЕУ, не видимо никакво оправдање за промену формата. Критеријуми ЕУ за стицање статуса кандидата за чланство веома су јасни и његово стицање је заслужено постизањем одговарајућих резултата у процесу придруживања, а на основу заједничке одлуке држава чланица. У том смислу је формат у коме је данашњи састанак сазван – вештачки, јер није базиран на тим критеријумима, и представља својеврсни преседан. По први пут у пракси је на састанак у овом формату позвана и територија која је далеко од статуса кандидата за чланство у ЕУ. Свесни смо да је одлука о позивању суверено право Високе представнице, али, свеједно, морамо да укажемо на непринципијелност.

Ако је, са друге стране, сврха састанка подстицање регионалне сарадње на западном

Балкану, односно „ресетовање регионалне динамике” како је у позиву за овај састанак наведено, остаје нејасно како овај састанак може допринети подстицању регионалне сарадње, када је свим учесницима јасно да у овом тренутку главну препреку за унапређење регионалне сарадње представља понашање Приштине. Србији се замера да је активна на међународном плану што је, у ствари, сасвим легитимно, али оно што Приштина ради није легално. Разлика је огромна. Неиспуњавање обавеза из Бриселског споразума, флагрантно кршење ЦЕФТА наметањем драконских такси на производе из централне Србије и из БиХ у износу од 100%, покушај прављења војске противно важећој резолуцији Савета безбедности УН 1244, покушаји прекрајања историјских чињеница и злоупотреба културног наслеђа, ограничавање слободе кретања званичницима и грађанима из централне Србије на Косову и Метохији и слично, у том смислу никако не могу представљати кораке у правцу подстицања регионалне сарадње.

Истовремено, више је него јасно да за Републику Србију сва питања која су предмет дијалога са Приштином, који се води под окриљем ЕУ, не могу бити предмет регионалне сарадње пре постизања решења у оквиру дијалога. Регионална сарадња не може бити замена за дијалог.

Имајући све наведено у виду, као што смо у протеклом периоду већ више пута истицали, од ЕУ очекујемо да предузме одговарајуће одлучне кораке којима би утицала на Приштину да одустане од једностраних потеза и омогући наставак дијалога и допринесе смиривању тензија у региону.

Истовремено, желим да истакнем да је регионална сарадња, без икакве сумње, један од спољнополитичких приоритета Републике Србије. Посвећени смо њеном унапређењу, јер то доприноси процесу помирења и даје додатни импулс за развој региона у низу сегмената. Али се разуме да је то могуће само у задатим и договореним оквирима, са којима смо се сви сложили. Предуслов успешне реализације и унапређивања регионалне сарадње је, као што сам истакао, а подвући ћу још једном, стриктно поштовање закључених споразума и договорених оквира регионалне сарадње од стране свих учесника у региону, без изузетака.

Иако наша страна чврсто подржава дијалог о нормализацији односа са Приштином, неопходно је истаћи да грубо кршење ЦЕФТА од стране привремених институција самоуправе у Приштини заслужује снажнију осуду и, понављам, мора хитно да буде обустављено. Оно, такође, представља кршење принципа Регионалног економског простора (РЕП), односно озбиљно удаљавање и нарушавање укупне регионалне сарадње. Као што вам је познато, наставак дијалога ће, стога, бити могућ тек након што Приштина укине таксе. То ће, сигурно, бити минималан услов за „ресетовање регионалне динамике”.

У свакој области регионалне сарадње, Србија је активно укључена. Агенда повезивања се мора подржати и сматрамо да би требало посветити пажњу изналажењу повољних извора за финансирање раније договорених инфраструктурних пројеката у оквиру Агенде. Конкретна и континуирана финансијска подршка ЕУ нам је свима неопходна. Верујемо да би помогла „ресетовању динамике у региону”.

Инфраструктура јесте оно што нас физички повезује и ствара предуслове за сва остала „повезивања”. Управо је инфраструктура оно што ће највећи број грађана нашег региона препознати као квалитативни помак. Верујемо да помирење и изградња поверења иде паралелно са повезивањем – што се више и лакше грађани, а нарочито млади, сусрећу, разговарају, послују, то ће процес ићи лакше и брже. Истовремено, историјски ревизионизам нигде, а поготово на нашим рањивим просторима, никако не помаже. Историја нас, надам се, учи да не правимо исте грешке. Зато је то још једна од препрека које треба превазићи у преобликовању регионалне сарадње.

Уколико нема политичке свести о потреби успостављања мостова, креирања области сарадње и продубљивања постојеће, без обзира на различитости и неједнакости у региону, тешко да ћемо моћи да "ресетујемо динамику у региону". Све док сарадња буде подређена искључиво жељи појединих да се наметну као потпуно једнаки, одузимајући истовремено могућности унапређења региона и доводећи у питање чак и његову стабилност, нећемо моћи да се надамо напретку. Пред нама су бројне шансе за сарадњу, на коју смо и ми пристали зато што је то у интересу грађана. Уместо покушаја приказивања свих у региону као равноправних држава, уместо кршења обавеза и кочења сарадње у областима у којима је могућа и уместо стављања једностраних интереса и нереалних амбиција испред региона и напретка, потребан нам је одговоран, посвећен и, пре свега, реалан приступ свих учесника. Једино тада ћемо моћи да причамо о „ресетовању динамике у региону”.

Хвала вам на пажњи!"